Academic Rights Watch

Bevakar den akademiska friheten i Sverige

Universitetskanslerämbetet
Box 6024
121 06, Johanneshov
registrator@uka.se

2020-12-04

Anmälan av misstänkt överträdelse av regeringsformens föreskrifter om likhet inför lagen samt iakttagande av saklighet och opartiskhet

En medarbetare vid Uppsala universitet har utsatts för en kränkning med betydande negativa personliga konsekvenser. Universitetets agerande har medfört att förtroendet för myndighetens verksamhet rubbats. Vi anmäler därför Uppsala universitet för överträdelse av regeringsformens krav på likhet inför lagen samt iakttagande av saklighet och opartiskhet.

Bakgrund

På en direkt fråga vid ett seminarium i januari 2019 om vilka sökord som kan vara aktuella när man söker i gamla arkiv, exemplifierade universitetslektorn Inga-Lill Aronsson med ordet ”neger”. Det gav upphov till en anmälan från fyra studenter och ledde till en utredning, ej diarieförd (bilaga 1) som nådde slutsatsen att Aronsson agerat olämpligt. I februari 2020 medverkade likavillkorsspecialisten Hooshang Bazrafshan, som deltagit i utredningen av Aronsson, i ett radioprogram där han som exempel på andra förbjudna ord vid Uppsala universitet yttrade ordet ”hora”.

Då fallen syntes oss direkt parallella, anmälde vi Bazrafshan för diskriminering (bilaga 2). Utredningen (bilaga 3) ledde i hans fall till slutsatsen att han inte gjort sig skyldig till något klandervärt. Den 12 mars 2020 uttalar sig universitetsledningen (rektor Eva Åkesson, prorektor Anders Malmberg och vicerektor Torsten Svensson) i UNT och meddelar att hela universitetsledningen hyser uppfattningen att Aronsson inte heller förtjänar klander. Trots detta kvarstår slutsatsen i utredningen av Aronsson, som alltså fortfarande anses ha agerat klandervärt.

Det är oacceptabelt att det vid en statlig myndighet görs olika bedömningar när det gäller misstänkta lagöverträdelser, i detta fall diskrimineringslagen (2008:567). Det är vidare orimligt att anställda vid ett universitet som står under Universitetskanslersämbetets tillsyn behandlas olika, oavsett om olikheten beror på kön, administrativ enhet eller annat. Agerandet mot Aronsson framstår som en avsevärd

kränkning, som knappast mildrats av den friande utredningen av Bazrafshan, och visar på behovet av förändrade rutiner när det gäller hanteringen av ärenden som gäller likabehandling vid Uppsala universitet.

Lagrum

Enligt 1 kap 9 § regeringsformen gäller: Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

Hemställan

Mot bakgrund av ovanstående hemställer vi åt Universitetskanslerämbetet att utreda huruvida Uppsala universitet har överträtt regeringsformens föreskrift om saklighet, opartiskhet och likhet inför lagen och om de rutiner som finns bör förändras.

Med aktning,

Erik J Olsson
Galjevångsvägen 1
22465 Lund
076-130 11 44
erik_j.olsson@academicrightswatch.se

Magnus Zetterholm
Skyttelinjen 80
226 49 Lund
0733-18 45 56
magnus.zetterholm@academicrightswatch.se

Anmälarna är styrelseledamöter i stiftelsen Academic Rights Watch, som bevakar den akademiska friheten i Sverige

Bilagor

Bilaga 1: Uppsala universitets utredning av Inga-Lill Aronsson

Bilaga 2: Academic Rights Watch anmälan av Hooshang Bazrafshan

Bilaga 3: Uppsala universitets utredning av Hooshang Bazrafshan.

UPPSALA
UNIVERSITET

Utredning angående trakasseriärende, institutionen för ABM

Den 18 januari 2019 inkom till institutionens likavillkorsombud Samuel Edquist (SE) samt studierektorerna Christer Eld och Åse Hedemark ett e-postmeddelande från fyra studenter på masterprogrammet i ABM med följande lydelse:

> Under ett avslutande seminarium skedde en sak som vi och flera andra reagerade på. Under en diskussion använde läraren Inga-Lill Aronsson n-ordet, ett ordval som dessutom saknade relevans i sammanhanget. I och med att Inga-Lill varken är svart eller rasifierad har hon faktiskt ingen som helst rättighet att använda ordet. Som lärare inom ABM har hon ett ansvar och borde veta bättre. (Bilaga 1)

Enligt UU:s *Riktlinjer för hantering av trakasseriärenden enligt diskrimineringslagen* (UFV-PA 2011/724) har institutionsledningen, om den får kännedom om att någon form av trakasserier kan ha förekommit, en skyldighet att starta en inledande utredning. Edquist kontaktade därför institutionens prefekt Ulrika Kjellman, men då hon var sjukskriven gick ärendet vidare till ställföreträdande prefekten Reine Rydén (undertecknad).

Paneldiskussionen vid det aktuella seminariet hade spelats in för att göras tillgänglig för distansstudenter. Filmen togs omedelbart ner från Studentportalen, men lades senare upp i en redigerad version där det aktuella uttalandet klippts bort.

Den 23 januari sammanträffade undertecknad med Uppsala universitets likavillkorsexpert Hooshang Bazrafshan. Vi tittade på den sekvens av filmen där uttalandet förekommer, varvid Bazrafshan konstaterade att lärarens ordval var beklagligt och omotiverat. Han rekommenderade som första åtgärd ett enskilt samtal med läraren för att höra hennes syn på saken.

Samma dag svarade undertecknad de fyra studenterna att institutionen skulle utreda frågan och återkomma till dem så snart som möjligt (bilaga 2). Vidare kallades läraren till ett möte (bilaga 3).

Den 1 februari sammanträffade Ulrika Kjellman och Reine Rydén med läraren. Vid mötet närvarade också Hooshang Bazrafshan och det fackliga ombudet Per Sundman. En slutsats av mötet var att uttalandet gjorts i ett sammanhang som handlade om klassifikation, bland annat sökning efter kontroversiella begrepp som kan finnas i äldre kataloger vid många ABM-institutioner. Det var en generell diskussion där ingen enskild person pekades ut. Inte desto mindre var det olämpligt att använda det aktuella ordet; det hade varit fullt möjligt att föra samma resonemang med ett annat ordval. Avslutningsvis beklagade Inga-Lill

UPPSALA
UNIVERSITET

Aronsson att hon uttryckt sig på ett sätt som kunde uppfattas som kränkande och försäkrade att det inte kommer att upprepas.

Samma dag, den 1 februari, skrev undertecknad till de fyra studenterna och inbjöd dem till ett möte med institutionsledningen den 8 februari för att berätta hur institutionen hanterade frågan (bilaga 4). En av de fyra meddelade den 5/2 förhinder. De tre övriga uteblev emellertid från mötet. Den 11 februari skickade undertecknad ett mejl till de fyra studenterna med en kort redogörelse för institutionens handläggning av frågan (bilaga 5).

Uppsala den 11 februari 2019

Reine Rydén

Academic Rights Watch

Bevakar den akademiska friheten i Sverige

2020-02-28

Avdelningschef Eliane Forsse
HR-avdelningen
Uppsala universitet
Box 256
751 05 UPPSALA

Anmälan om diskriminering

Vi anmäler härmed Uppsala universitets likavillkorsspecialist Hooshang Bazrafshan för diskriminering.

I ett inslag i radioprogrammet Studio Ett (https://sverigesradio.se/avsnitt/1468292), den 26 februari 2020, debatterades den anmälan om trakasseri som gjorts mot universitetslektor Inga-Lill Aronsson med anledning av hennes uttalande av det så kallade n-ordet i syfte att illustrera arkivsökning, för att hitta information om ras inom ramen för masterprogrammet i arkiv, bibliotek och museer vid Uppsala universitet. Som representant för Uppsala universitet medverkar i programmet likavillkorsspecialisten Hooshang Bazrafshan.

Bazrafshan säger i intervjun att det inte räcker att Inga-Lill Aronsson innan hon uttalade n-ordet utfärdade en förvarning, en s.k. trigger warning. Han menar också att det är tillräckligt att någon potentiellt blir kränkt och att det inte krävs att någon i publiken är svart eller haft släktingar som varit slavar. Ingen av anmälarna var själv kränkt.

1 timme 14 minuter och 27 sekunder in i programmet, på frågan om det finns fler förbjudna ord vid Uppsala universitet, ger Bazrafshan ett exempel genom att själv uttala vad vi här kan kalla h-ordet. En transkription av detta avsnitt följer:

Reporter
Vilka fler kontroversiella ord finns det som Uppsala universitet vill att man undviker som lärare eller professor i Uppsala?

Bazrafshan
Ja, nu, Uppsala universitet har inte gått ut med en lista och vi har inte sån, liksom, beslut.

Reporter
Men borde man inte ha en sådan lista…

Bazrafshan
… ha sunt förnuft, alltså, jag tror alla vet liksom… är det okej, förlåt nu, nu, känner mig tvungen att säga [här uttalar Bazrafshan h-ordet i sin helhet] till exempel, hur lämpligt det är, hur nödvändig det är…

Reporter
…jag vet inte men jag tänker att det i ett arkiv, kanske där man måste söka ordet ska man säga då: du ska söka h-ordet…

Som representant för en statlig myndighet uttalar likavillkorspecialisten alltså här det starkt pejorativa h-ordet inför en mycket stor lyssnarskara. Det är troligt, för att inte säga, sannolikt att det bland lyssnarna fanns personer som antingen själva är kvinnliga sexarbetare eller har släktningar som är det. Sannolikheten att dessa tar illa upp och känner sig kränkta kan knappast underskattas, särskilt som många sexarbetare lever under svåra förhållanden. Här förolämpar alltså Bazrafshan, som i programmet medger att han själv är priviligierad, människor som tillhör en underpriviligierad grupp.

Med tanke på h-ordets frekventa användning i vissa skolmiljöer måste det dessutom anses sannolikt att många kvinnliga anställda och studenter vid Uppsala universitet som lyssnat på radioprogrammet någon gång trakasserats med h-ordet – och att dessa kvinnor upplevt särskilt obehag vid en likavillkorsspecialists plötsliga och oväntade uttalande av detta ord. Besvär som ångest, depression, psykiskt inducerade hudutslag eller andra obehag kan inte uteslutas.

Det faktum att Bazrafshan ger en trigger warning innan uttalandet av h-ordet sker kan, som han själv framhåller i samband med n-ordet, knappast ses som en förmildrande omständighet. Vidare finns det ingen anledning att tro att Bazrafshan själv är eller har varit sexarbetare så att han genom sin identitet som sådan skulle ha förvärvat särskild rätt att uttala h-ordet. Hela ordet saknar slutligen relevans i sammanhanget, utan Bazrafshan kunde istället ha sagt ”h-ordet”, vilket reportern också framhåller.

Fallet framstår som helt parallellt med det ärende som utretts av Uppsala universitet angående Inga-Lill Aronssons uttalande av n-ordet. Vi hemställer därför åt universitetet att utreda huruvida likavillkorsspecialisten, Hooshang Bazrafshan, genom att uttala h-ordet gjort sig skyldig till diskriminering.

Bästa hälsningar,

Professor Erik J. Olsson
erik_j.olsson@academicrightswatch.se

Docent Jens Stilhoff Sörensen
jens.sorensen@academicrightswatch.se

Docent Magnus Zetterholm
magnus.zetterholm@academicrightswatch.se

UPPSALA
UNIVERSITET

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7
Postadress:
Box 256
751 05 Uppsala

www.uu.se

2020-04-28 UFV-PA 2020/831

Anmälan om diskriminering

Bakgrund
Erik J. Olsson, Jens Stilhoff Sörensen och Magnus Zetterholm anmäler en av Uppsala universitets likavillkorsspecialister för diskriminering.

De anför till stöd för sin anmälan bl.a. följande. I ett inslag i Sveriges Radios (SR) program Studio Ett, den 26 februari 2020, har likavillkorsspecialisten deltagit i en debatt kring en anmälan om trakasserier som hanterats vid Uppsala universitet. En universitetslektor vid universitetet blev anmäld i början av 2019 efter att ha använt det så kallade n-ordet i syfte att illustrera arkivsökning. Likavillkorsspecialisten svarar på en fråga från reportern och anger då, som anmälarna själva benämner det, "h-ordet".

Anmälarna anser att det är sannolikt att det bland lyssnarna fanns personer som antingen själva är kvinnliga sexarbetare eller har släktingar som är det. Vidare gör de antagandet att någon av dessa kan ha blivit förolämpad av att likavillkorsspecialisten uttalat ordet. Anmälarna gör vidare antagandet att det är sannolikt att många kvinnliga anställda och studenter vid Uppsala universitet, som eventuellt lyssnat på programmet, någon gång trakasserats med h-ordet och att dessa då skulle ha upplevt särskilt obehag när det användes i radio. Anmälarna anser att det skulle varit bättre om likavillkorsspecialisten istället sagt "h-ordet" och inte uttalat hela ordet.

Regler
I 1 kap 4 § diskrimineringslagen (2008:567) definieras diskriminering enligt följande

direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

I proposition 2007/08:95 *Ett starkare skydd för diskriminering* (s. 486 f.) anges bl.a. följande. Ett missgynnande innebär att någon försätts i ett sämre läge eller går miste om en förbättring, en förmån, en serviceåtgärd eller liknande. En behandling är missgynnande om den kan sägas medföra en skada eller nackdel för den enskilde. Det som typiskt sett är förenat med faktisk förlust, obehag eller liknande är missgynnande. Avgörande är att en negativ effekt inträder, inte vilken orsak som kan ligga bakom missgynnandet. Även obehag och personligt lidande på grund av trakasserier kan utgöra missgynnande. En missgynnande behandling kan bestå i både aktivt handlande och underlåtenhet att handla.

Vidare definieras i 1 kap 4 § diskrimineringslagen trakasserier enligt följande

trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, och

sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Kränkande särbehandling definieras i enlighet med *Föreskrifterna om Organisatorisk och social arbetsmiljö* (AFS 2015:4) på följande sätt:

Handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap. ...

Bedömning

Inledningsvis vill universitetet informera anmälarna om att det finns en myndighet som prövar anmälningar mot programinslag i bl.a. SR. En sådan anmälan görs till Granskningsnämnden för radio och TV, som är en del av Myndigheten för press radio och TV.

Uppsala universitet kan inte pröva om sändningen strider mot någon av bestämmelserna i SR:s sändningstillstånd.

Anmälarna verkar inte själva anse sig diskriminerade av likavillkorsspecialistens uttalande i inslaget. Anmälarna anför, kort sammanfattat, att det eventuellt varit kvinnor som lyssnat

som sannolikt kan ha kränkts av inslaget. Det kan eventuellt röra sig om anställda och studenter vid Uppsala universitet.

Det anmälarna beskriver indikerar inte att det uttalande som gjordes i programinslaget utgör något missgynnande eller är att betrakta som diskriminering eller någon form av trakasserier enligt diskrimineringslagen och det finns inte heller indikationer på att uttalandet utgör kränkande särbehandling. Uppsala universitet ser därför inte skäl att utreda ärendet vidare eller vidta några andra åtgärder till följd av anmälan.

Beslut att svara i detta ärende har fattats av undertecknad universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av akademiombudsman Per Abrahamsson.

Caroline Sjöberg

Per Abrahamsson